

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Warszawa, 19.07.2002 r.

DDF2-411/15/02/EK

DECYZJA Nr DDF- 41/2002

Na podstawie art. 17 w związku z art. 12 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaje zgodę na dokonanie koncentracji, polegającej na przejęciu przez Ernst&Young S.A. z siedzibą w Warszawie bezpośrednio oraz za pośrednictwem innych spółek należących do grupy Ernst&Young S.A. kontroli nad spółką Arthur Andersen Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie oraz nad spółką Arthur Andersen Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.

UZASADNIENIE

W dniu 13 czerwca 2002 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej organem antymonopolowym wszczął na wniosek Ernst&Young SA z siedzibą w Warszawie, zwanej dalej Ernst&Young, na podstawie art. 44 ust. 1 w związku z art. 12 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 122, poz. 1319 ze zm.), zwanej dalej ustawą, postępowanie antymonopolowe w sprawie koncentracji, polegającej na przejęciu przez Ernst&Young, bezpośrednio oraz za pośrednictwem innych spółek należących do grupy Ernst&Young, kontroli nad spółką Arthur Andersen Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, zwaną dalej Arthur Andersen, oraz nad spółką Arthur Andersen Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, zwaną dalej Arthur Andersen Polska. Przejęcie kontroli nastąpi w wyniku przejęcia zasobów ludzkich ww. spółek poprzez złożenie partnerom i pracownikom Arthur Andersen i Arthur Andersen Polska ofert zatrudnienia, a także poprzez nabycie składników majątku tych spółek.

Łączny obrót przedsiębiorców uczestniczących w koncentracji - w roku obrotowym poprzedzającym rok zgłoszenia zamiaru koncentracji - przekroczył 50 mln euro, natomiast ich łączny udział w rynku świadczenia usług przeglądu i badania sprawozdań finansowych na rzecz 500 największych firm działających na terenie Polski (lista opublikowana przez gazetę „Rzeczpospolita”, na podstawie danych ogłoszonych w Monitorze Polskim – dalej firmy z listy 500) przekroczył 20%. Wobec spełnienia przesłanek art. 12 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 oraz niespełnienia przesłanek art. 13 pkt 1 lit. a) i pkt 2 ustawy na przedsiębiorcy przejmującym kontrolę nad Arthur Andersen oraz nad Arthur Andersen Polska spoczywał obowiązek zgłoszenia organowi antymonopolowemu zamiaru przedmiotowej koncentracji.

Przedmiotem działania Ernst&Young na terenie Polski jest doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, zarządzanie i kierowanie działalnością gospodarczą, doradztwo w zakresie obsługi nieruchomości i pozaszkolne formy kształcenia. Podmioty zależne Ernst&Young biorące udział w koncentracji, tj. Ernst&Young Sp. z o.o., Ernst&Young Audit Sp. z o.o., Ernst&Young Search & Selection Sp. z o.o. oraz

Ernst&Young Usługi Księgowe Sp. z o.o. (każda z siedzibą w Warszawie) prowadzą głównie działalność rachunkowo-księgową oraz doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, a także doradztwo w zakresie informatyzacji i działalność wydawniczą.

Jak wynika z przekazanych w zgłoszeniu informacji Ernst&Young nie ma akcjonariusza dominującego, który dzięki posiadanym akcjom lub prawu głosu kontrolowałby spółkę. Należy natomiast, wraz z innymi spółkami grupy działającymi w ponad 90 krajach do utworzonej w 2001 r. organizacji Ernst&Young Global Limited, która jest podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie siecią Ernst&Young. Spółka ta nie ponosi odpowiedzialności za działalność prowadzoną przez lokalne spółki należące do grupy Ernst&Young.

Arthur Andersen prowadzi działalność rachunkowo-księgową, wydawniczą i pozaszkolne formy kształcenia, natomiast jego podmiot zależny Arthur Andersen Polska - doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania oraz również działalność wydawniczą i pozaszkolne formy kształcenia.

Arthur Andersen nie posiada podmiotu dominującego, większość jego udziałów jest w posiadaniu kilku osób fizycznych, z których żadna nie sprawuje samodzielnej kontroli nad spółką. Spółki Arthur Andersen działające w Polsce należą do sieci Andersen Worldwide.

Zasadniczym obszarem działania uczestniczących w koncentracji przedsiębiorców jest badanie i przegląd sprawozdań finansowych sporządzanych zgodnie z polskimi standardami rachunkowości (audyt).

Według danych przedstawionych przez zgłaszającego – przyjmując jako kryterium udziału w rynku usług związanych z badaniem i przeglądami sprawozdań finansowych wielkość składek odprowadzanych na rzecz Krajowej Izby Biegłych Rewidentów (dalej KIBR) – zarówno Ernst&Young jak Arthur Andersen posiadali w 2001 r. po ok. [...] * udziału w rynku krajowym. Według kryterium świadczenia usług audytu na rzecz spółek notowanych na giełdzie, udział Ernst&Young w tak określonym rynku wynosił ok. [...], a udział Arthur Andersen – ok. [...]. Przyjmując natomiast za kryterium wyznaczenia rynku świadczenie omawianych usług na rzecz 500 największych firm działających na terenie Polski czyli na rzecz firm z listy 500, udział ten wynosił odpowiednio ok. [...] i ok. [...].

Według rankingu firm audytorskich obsługujących w 2001 r. firmy z listy 500 („Rzeczpospolita” z 18 czerwca 2002 r.), którego autorzy wzięli pod uwagę zarówno ilość jak i przychody badanych firm, udział Ernst&Young w tym segmencie rynku wynosił ok. 10% (4 miejsce), a udział Arthur Andersen ok. 13% (3 miejsce).

Przyczyny koncentracji wynikają przede wszystkim z bankructwa amerykańskiego koncernu energetycznego Enron, na rzecz którego Arthur Andersen świadczył swe usługi. Postępowania sądowe toczące się przeciwko Arthur Andersen w Stanach Zjednoczonych wywarły negatywny wpływ na image i reputację wszystkich spółek należących do sieci Andersen Worldwide, co spowodowało utratę wielu klientów i zagrożenie likwidacją obu spółek. Ponadto procesy te zachodzą w pogarszającej się sytuacji gospodarczej zarówno w kraju, jak i w skali globalnej. Rezultatem tych niekorzystnych dla sieci Andersen Worldwide trendów jest przejmowanie spółek należących do sieci przez różne inne firmy audytorskie o zasięgu światowym. Transakcje koncentracji Ernst&Young i Arthur Andersen zostały zgłoszone także organom antymonopolowym w Republice Czeskiej, Izraelu, Rosji, Szwajcarii i Australii oraz w przypadku Francji – Komisji Europejskiej, przy czym decyzję aprobowaną koncentrację wydały dotychczas: Izrael, Rosja, Szwajcaria i Australia.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Przedmiotowa koncentracja polegać będzie na przejęciu przez Ernst&Young bezpośrednio oraz za pośrednictwem spółek zależnych od Ernst&Young kontroli nad Arthur Andersen oraz nad Arthur Andersen Polska w trybie art. 12 ust. 2 pkt 2 ustawy.

W myśl art. 94 ust. 2 pkt 2 powołanej wyżej ustawy zgłoszenia zamiaru koncentracji przedsiębiorców dokonuje przedsiębiorca przejmujący kontrolę. W rozpatrywanym zamiarze koncentracji obowiązek zgłoszenia spoczywał zatem na Ernst&Young.

Zgodnie z art.17 ustawy Prezes Urzędu, zwany dalej organem antymonopolowym, wydaje w drodze decyzji zgodę na dokonanie koncentracji, w wyniku której nie powstanie lub nie umocni się pozycja dominująca na rynku i wskutek czego konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona. Ocena oddziaływania koncentracji na stan konkurencji wymaga określenia rynków właściwych w aspekcie geograficznym i produktowym, na które koncentracja wywiera wpływ.

Wyznaczając rynek geograficzny należy wziąć pod uwagę specyfikę działalności firm audytorskich. Polega ona na tym, że określona firma audytorska najczęściej świadczy usługę całej grupie kapitałowej, a więc wszystkim należącym do niej spółkom, bez względu na ich siedzibę. Innymi słowy, jeśli spółka–matka z siedzibą w kraju X, ma spółki–córki z siedzibami w różnych krajach, to jedna firma audytorska obsługuje zarówno spółkę–matkę, jak i spółki od niej zależne. Taka organizacja działalności powoduje, że jeśli spółka–matka zmienia audytora, to zmiana ta dotyczy także spółek zależnych zlokalizowanych w innych krajach. W przypadku Ernst&Young odnosi się to do 3/4 klientów, a w przypadku Artur Andersen do około połowy klientów.

Pomimo jednak takiego systemu działania nie można przyjąć, że mamy tu do czynienia z rynkiem europejskim, czy nawet światowym. Najistotniejszym kryterium, które – zdaniem organu antymonopolowego należy wziąć pod uwagę – jest odrębny system prawa obowiązujący w każdym z krajów, w których działają przedsiębiorcy poddawani audytowi. Odnosi się to również do Polski. Takie stanowisko uzasadnione jest także definicją rynku właściwego zawartą w art. 4 pkt 8 ustawy, która, poza innymi elementami, wskazuje, że przy wyznaczaniu rynku właściwego należy uwzględnić obszar, na którym panują zbliżone warunki konkurowania. W przypadku firm audytorskich warunki konkurowania określa m.in. stan prawny obowiązujący w danym kraju.

Tak więc, oceniając wpływ przedmiotowej koncentracji na konkurencję, organ antymonopolowy uznał, że geograficznym rynkiem właściwym w sprawie będzie terytorium Polski.

Obaj uczestnicy koncentracji działają na rynku produktowym badania i przeglądu sprawozdań finansowych (audytu). Koszty wejścia na ten rynek są związane z posiadaniem odpowiedniego kapitału ludzkiego, tj. zespołu wykwalifikowanych i doświadczonych pracowników, w tym biegłych rewidentów posiadających licencję. Ważnym czynnikiem wywierającym wpływ na pozycję rynkową firmy audytorskiej jest także, poza czynnikiem ludzkim, dostęp do know–how i najnowocześniejszej wiedzy w zakresie świadczonych usług. Niezależnie od powyższego barierę wejścia na rynek może stanowić wielkość firmy audytorskiej, mierzona np. wysokością osiąganych przychodów. Ta właśnie wielkość jest często wstępnym warunkiem wystosowania zapytania ofertowego do audytorów przez firmy z listy 500. Oznacza to, że nie wszystkie firmy audytorskie działające na rynku audytu obsługują spółki z grupy 500, bowiem spółki te sięgają po audytorów największych i najbardziej doświadczonych (o największych przychodach i z liczną wysokokwalifikowaną kadrą o wieloletnim doświadczeniu).

Przedstawione powyżej przesłanki uzasadniają wyodrębnienie krajowego rynku usług badania i przeglądu sprawozdań finansowych dużych firm (lista 500), obsługiwanego

przez najbardziej znane firmy audytorskie, w tym także uczestników koncentracji, który jest rynkiem właściwym w sprawie.

Łączny udział Ernst&Young i Arthur Andersen w wyżej określonym rynku właściwym, po realizacji planowanej koncentracji, wyniósłby ok. 23%.

W Polsce głównymi konkurentami uczestników koncentracji są KPMG Polska Audyt Sp. z o.o. z udziałem ok. 16% i PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z udziałem ok. 14%. Analizując skutki przedmiotowej koncentracji należy wziąć pod uwagę, iż pozycja rynkowa Ernst&Young po jej dokonaniu może ulec wzmocnieniu w mniejszym stopniu, niż wynikałoby to z sumowania dotychczasowych udziałów w rynku jej uczestników, ze względu na zmniejszenie się liczby obsługiwanych klientów. Może to nastąpić zarówno w wyniku zmian audytora, spowodowanych sytuacją Arthur Andersen, jak też w wyniku realizacji zasady okresowych zmian audytora przez przedsiębiorców.

Biorąc pod uwagę posiadane udziały w rynku należy stwierdzić, iż w wyniku omawianej koncentracji nie powstanie ani nie umocni się pozycja dominująca Ernst&Young na krajowym rynku usług badania i przeglądu sprawozdań finansowych dużych firm, wskutek czego konkurencja na tym rynku nie zostanie istotnie ograniczona. Wobec spełnienia przesłanek art. 17 ustawy orzeczono zatem jak w sentencji.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do sądu antymonopolowego - za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Otrzymuje

Ernst&Young SA
ul. Sienna 39
00-121 Warszawa

za pośrednictwem

Pani Jolanty Tropaczyńskiej
Pana Mariusza Łaszczyka
Linklaters T. Komosa i Wspólnicy
Spółka Komandytowa
ul. Sienna 39
01-121 Warszawa

* – dane zastrzeżone przez stronę, jako stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 47, poz. 211 ze zm.).

